DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

11. september 2003 *

I sag C-114/01,

angående en anmodning, som Korkein hallinto-oikeus (Finland) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i en sag anlagt af

AvestaPolarit Chrome Oy, tidligere Outokumpu Chrome Oy,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra a), og artikel 2, stk. 1, litra b), i Rådets direktiv 75/442/EØF af 15. juli 1975 om affald (EFT L 194, s. 47), som ændret ved Rådets direktiv 91/156/EØF af 18. marts 1991 (EFT L 78, s. 32),

* Processprog: finsk.

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet (refererende dommer), og dommerne R. Schintgen, V. Skouris, F. Macken og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— AvestaPolarit Chrome Oy ved asianajaja A. Kukkonen

— den finske regering ved T. Pynnä, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved W.-D. Plessing og B. Muttelsee-Schön, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongeriges regering ved G. Amodeo, som befuldmægtiget, bistået af C. Vajda, QC

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved R. Wainwright, I. Koskinen og P. Panayotopoulos, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 23. januar 2003 er afgivet mundtlige indlæg af AvestaPolarit Chrome Oy ved A. Kukkonen, af den finske regering ved T. Pynnä, af den nederlandske regering ved N.A.J. Bel, som befuldmægtiget, af Det Forenede Kongeriges regering ved C. Vajda og af Kommissionen ved R. Wainwright og I. Koskinen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. april 2003,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 5. marts 2001, indgået til Domstolen den 14. marts 2001, har Korkein hallinto-oikeus (Finlands højeste forvaltningsdomstol) i medfør af artikel 234 EF forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra a), og artikel 2, stk. 1, litra b), i Rådets direktiv 75/442/EØF af 15. juli 1975 om affald (EFT L 194, s. 47), som ændret ved Rådets direktiv 91/156/EØF af 18. marts 1991 (EFT L 78, s. 32, herefter »direktiv 75/442«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst i forbindelse med en sag anlagt af Outokumpu Chrome Oy, nu AvestaPolarit Chrome Oy (herefter »AvestaPolarit«), et selskab, der driver en mine, hvorfra der primært udvides krom, til prøvelse af de betingelser, som Lapin ympäristökeskus (Laplands miljømyndighed, herefter »miljømyndigheden«) har fastsat for tilladelsen til at drive den pågældende mine.

De fællesskabsretlige bestemmelser

3 I artikel 1, litra a), første afsnit, i direktiv 75/442 defineres affald som »ethvert stof eller enhver genstand, som henhører under en af kategorierne i bilag I, og som indehaveren skiller sig af med eller agter eller er forpligtet til at skille sig af med«.

4 I samme direktivs artikel 1, litra c), defineres »indehaver« som »producenten af affaldet, eller den fysiske eller juridiske person, som er i besiddelse af det«.

5 I nævnte direktivs artikel 1, litra d), defineres »håndtering« af affald som »indsamling, transport, nyttiggørelse og bortskaffelse af affald, herunder tilsyn i forbindelse hermed, samt tilsyn med lossepladser efter deres lukning«.

6 I bilag I til direktiv 75/442, der har overskriften »Affaldskategorier«, henvises i punkt Q 11 til »[r]eststoffer fra udvinding og forarbejdning af råstoffer (f.eks. reststoffer fra minedrift eller olieudvinding osv.)« og i punkt Q 16 til »[e]thvert stof, materiale eller produkt, som ikke indgår i ovennævnte kategorier«.

7 Kommissionen skal i henhold til artikel 1, litra a), andet afsnit, i direktiv 75/442 »[udarbejde] en liste over affald, som tilhører kategorierne i bilag I«. Kommissionen har i overensstemmelse hermed ved beslutning 94/3/EF af 20. december 1993 om udarbejdelse af en liste over affald i henhold til artikel 1, litra a), i direktiv 75/442 (EFT 1994 L 5, s. 15) udarbejdet »det europæiske affaldskatalog« (herefter »CED«). Kataloget omfatter bl.a. »[a]ffald fra minedrift samt efterforskning efter og udvinding og anden behandling af mineraler og andre råstoffer«. I indledningen til bilaget til CED præciseres, at denne liste »anvendes for alt affald, uanset om det er bestemt til deponering eller genanvendelse«, og at det »er en harmoniseret, men ikke udtømmende liste over affald, dvs. en liste, der løbende følges op«. Det fremgår imidlertid, at den omstændighed, »[a]t et materiale er optaget i kataloget [ikke betyder], at det optræder som affald i alle sammenhænge« og at »[e]n given term [kun er] relevant i denne sammenhæng, hvis definitionen på affald er opfyldt«.

8 Artikel 2 i direktiv 75/442 bestemmer:

»1. Følgende falder uden for dette direktivs anvendelsesområde:

a) luftformige stoffer, der udsendes i atmosfæren

b) hvis de allerede er undergivet andre bestemmelser

i) radioaktivt affald

ii) affald fra prospektering, udvinding, behandling og oplagring af mineralske ressourcer, samt fra stenbrudsdrift

iii) døde dyr og følgende landbrugsaffald: fækalier og andre naturlige, ikke-farlige stoffer, som anvendes i landbrugsdriften

iv) spildevand med undtagelse af affald i flydende form

v) udrangeret sprængstof.

2. Med henblik på regulering af håndteringen af visse kategorier affald kan der i særdirektiver fastsættes specifikke særbestemmelser eller bestemmelser til supplering af bestemmelserne i dette direktiv.«

9 Artikel 2 i direktiv 75/442 bestemte i sin oprindelige affattelse, inden de ved direktiv 91/156 indførte ændringer:

»1. Med forbehold af dette direktiv kan medlemsstaterne fastsætte særlige regler for specielle kategorier af affald.

2. Uden for dette direktivs anvendelsesområde falder:

a) radioaktivt affald

b) affald fra prospektering, udvinding, behandling og oplagring af mineralske ressourcer, samt fra stenbrudsdrift

c) døde dyr og følgende landbrugsaffald: fækalier og andre stoffer, der indgår som led i landbrugsdrift

d) spildevand, med undtagelse af affald i flydende tilstand

e) luftformige, i atmosfæren udstrømmende stoffer

f) affald, der er undergivet særlige fællesskabsregler.«

10 I artikel 3, stk. 1, i direktiv 75/442 bestemmes bl.a., at medlemsstaterne skal træffe passende foranstaltninger for at fremme nyttiggørelse af affald gennem genindvinding, genbrug, videreudnyttelse eller anden behandling med henblik på at udvinde sekundære råstoffer. I samme direktivs artikel 4 præciseres, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at affaldet

nyttiggøres eller bortskaffes, uden at menneskets sundhed bringes i fare, og uden at der anvendes fremgangsmåder eller metoder, som vil kunne skade miljøet, navnlig må der ikke skabes risiko for hverken vand, luft eller jord, eller for fauna og flora, og uden at påføre landskaber skade.

11 I artikel 9 og 10 i direktiv 75/442 præciseres, at ethvert anlæg eller enhver virksomhed, som varetager bortskaffelse af affald som nævnt i bilag II A, eller som udfører bortskaffelsesoperationer, der indebærer mulighed for nyttiggørelse af affaldet, som nævnt i samme direktivs bilag II B, skal indhente en tilladelse fra den kompetente myndighed. Bilagene er blevet tilpasset de fremskridt, der er gjort inden for forskning og teknik, ved Kommissionens beslutning 96/350/EF af 24. maj 1996 (EFT L 135, s. 32).

12 Blandt de bortskaffelsesoperationer, der er omfattet af bilag II A, er i punkt D 1 anført »[d]eponering på eller i jorden (f.eks. på lossepladser osv.)«, i punkt D 12 »[p]ermanent oplagring (f.eks. placering af beholdere i en mine osv.)« og i punkt D 15 »[o]plagring forud for operationer [omhandlet i nævnte direktiv], bortset fra midlertidig oplagring forud for indsamling på det anlæg, hvor affaldet er produceret«.

13 Blandt de nyttigørelsesoperationer, der er omfattet af bilag II B, nævnes i punkt R 4 »[r]ecirkulering eller genindvinding af metaller eller metalforbindelser« i punkt R 5 »[r]ecirkulering eller genindvinding af andre uorganiske stoffer« og i punkt 13 »[o]plagring af affald forud for en af operationerne [omhandlet i nævnte bilag], bortset fra midlertidig oplagring forud for indsamling på det anlæg, hvor det er produceret«.

14 Der kan gives dispensation fra kravet om tilladelse i henhold til artikel 11, stk. 1, i direktiv 75/442, der har følgende ordlyd:

»Følgende kan fritages for kravet om de i artikel 9 og 10 omhandlede tilladelser jf. dog bestemmelserne i Rådets direktiv 78/319/EØF af 20. marts 1978 om giftigt og farligt affald ((EFT L 84, s. 43)) [...]:

a) anlæg eller virksomheder, der selv varetager bortskaffelsen af deres eget affald på produktionsstedet

og

b) anlæg eller virksomheder, der nyttiggør affaldet.

Denne fritagelse finder kun anvendelse:

— hvis de kompetente myndigheder har vedtaget almindelige regler for de forskellige former for aktivitet med angivelse af arten og mængden af affaldet samt betingelserne for, at den pågældende aktivitet kan fritages for tilladelsen

og

— hvis arten eller mængden af affaldet og metoderne til bortskaffelse eller nyttiggørelse sikrer, at betingelserne i artikel 4 overholdes.«

Nationale bestemmelser

15 De væsentligste bestemmelser i den nationale lovgivning, som fandt anvendelse på tidspunktet for omstændighederne i hovedsagen, beskrives i det følgende.

16 Direktiv 75/442 er i finsk ret gennemført ved lov om affald (1072/1993), der har til formål at forhindre, at der opstår affald, at formindske affaldets farlige eller skadelige egenskaber, og at fremme genindvinding af affald.

17 I nævnte lovs § 3, stk. 1, nr. 1, defineres affald som »ethvert stof eller enhver genstand, som indehaveren skiller sig af med eller agter eller er forpligtet til at skille sig af med«. Definitionen er suppleret med en fortegnelse over stoffer og genstande, der klassificeres som affald, jf. bilag I til bekendtgørelse (1390/1993) om affald. Fortegnelsen indeholder 16 kategorier, hvoraf kategori Q 11 omfatter restprodukter fra udvinding og bearbejdning af råvarer, f.eks. reststoffer fra minedrift eller olieudvinding, og kategori Q 16 omhandler »ethvert stof eller enhver genstand, som indehaveren har skilt sig af med eller agter eller er forpligtet til at skille sig af med«.

18 I § 3, stk. 1, nr. 10 og 11, i lov om affald (1072/1993) defineres genindvinding som »enhver foranstaltning, der har til formål at genindvinde og anvende affaldsstofferne eller den energi, som affaldet indeholder«, og behandling som »enhver handling, der har til formål at uskadeliggøre og at oplagre affaldet endeligt«.

19 Miljøministeriets bekendtgørelse (876/1996), som er udstedt i henhold til lov om affald (1072/1993), og som indeholder en fortegnelse over de mest almindelige typer af affald og over problemaffald, omfatter affald fra efterforskning efter, brydning, bearbejdning og viderebehandling af mineraler, samt affald fra forædling af sten og fra grusudvinding. Ifølge indledningen til fortegnelsen er de affaldskategorier, som den henviser til, baseret på CED, og opregningen er udelukkende vejledende. En genstand eller et stof, der er medtaget i fortegnelsen, kan kun betegnes som affald, såfremt genstanden eller stoffet har de egenskaber, som er omhandlet i § 3, stk. 1, nr. 1, i lov om affald (1072/1993).

20 Ifølge § 42, stk. 1, i lov om affald (1072/1993) skal der indhentes tilladelse — »affaldstilladelse« — til erhvervsmæssig eller industriel genindvinding eller behandling af affald, til industriel indsamling af farligt affald og andre former for håndtering af affald, som er nærmere fastsat ved bekendtgørelser. Ifølge overgangsbestemmelserne i § 78, stk. 3, i lov om affald (1072/1993) kræves der også en affaldstilladelse for gamle miner og forarbejdningsanlæg, der har påbegyndt deres virksomhed inden nævnte lovs ikrafttræden den 1. januar 1994, hvilket er tilfældet med hensyn til minen i hovedsagen.

21 Minedrift er desuden særligt reguleret ved lov (503/1965), som ændret ved lov (208/1995) (herefter »lov om minedrift«). Der kræves tilladelse til minedrift. I henhold til § 23, stk. 1, punkt 3, i lov om minedrift skal ansøgninger om tilladelse til minedrift vedlægges en anvendelsesplan for mineområdet og dets hjælpeområde, hvori bl.a. skal anføres, hvor produkterne og biprodukterne skal oplagres på mineområdet eller dets hjælpeområde, således at der ud over hensynene til minedriften også kan tages hensyn til de nødvendige synspunkter med hensyn til sikkerhed og skadelige virkninger på de områder, der ligger i nærheden af minen.

22 Ifølge samme lovs § 40, stk. 2, kan indehaveren af brydningsretten foruden mineralske ressourcer også anvende andre stoffer, som hører til mineområdets

klipper og jord, til videre anvendelse, såfremt det er påkrævet for at kunne foretage en formålstjenlig drift af minen og den dertil hørende forædlingsvirksomhed, eller såfremt disse stoffer oplagres som biprodukter eller affald i forbindelse med brydningen eller forædlingen af de mineralske ressourcer. De ved minedriften fremkomne jordmasser, den brudte sidesten og det forarbejdede sand, der oplagres på mineområdet eller dets hjælpeområder, og som anvendes eller kan anvendes eller forædles ved minedriften, anses for biprodukter fra minedriften.

23 Den forelæggende ret har oplyst, at det fremgår af § 1, stk. 1, punkt 2, i bekendtgørelse (294/1997) om affald, at der ikke kræves affaldstilladelse for ufarligt jord- og stenaffald, der fremkommer i forbindelse med minedriften, som bortskaffes eller nyttiggøres på stedet eller andetsteds, når nyttiggørelsen eller bortskaffelsen af affaldet sker i henhold til en plan, der er godkendt efter lov om minedrift.

24 I henhold til en mere generel lov, nemlig lov om miljøtilladelsesproceduren (735/1991), som affattet ved lov (1712/1995), kræves der tilladelse — »miljøtilladelse« — til ethvert projekt vedrørende visse aktiviteter, navnlig såfremt de pågældende aktiviteter omfatter et aspekt, der i sig selv er undergivet kravet om affaldstilladelse. Miljøtilladelsen er i dette tilfælde betinget af, at der udstedes en affaldstilladelse.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

25 AvestaPolarit anmodede den regionale miljømyndighed om en miljøtilladelse med henblik på en fortsættelse af den dengang i ca. 30 år udøvede minedrift og forarbejdning af mineralske ressourcer på det i hovedsagen omhandlede sted, idet det åbne brud fra 2002 gradvis skulle ændres til en underjordisk mine.

26 Brydningen på stedet omfatter som delprocesser brydning ved hjælp af boring og sprængning, knusning samt grov- og findeling. Minens årlige produktionskapacitet andrager 300 000 tons krområvarer, 450 000 tons forarbejdet krom og 500 000 tons øvrige mineralske produkter. Årligt brydes der gennemsnitligt ca. 8 mio. tons sidesten og 1,1 mio. tons malm.

27 Der er ikke udarbejdet nogen planer for mineområdet. I dets omgivelser findes skovområder og mosearealer. Et område, der er omfattet af det statslige program til beskyttelse af moseområder, indgår delvis i mineområdet. Afstanden mellem minen og den nærmeste bebyggelse er ca. 1,5 km. Der er flere bundfældningsanlæg til forarbejdning af sand, som fremkommer ved forarbejdning af mineralske ressourcer. De omkringliggende områder hører til minens hjælpeområder, om hvis endelige landskabsmæssige udformning der skal træffes afgørelse efter lukningen af minen. På minens oplagringsområde er allerede oplagret ca. 100 mio. tons sidesten. Om ca. 70-100 år skal en del anvendes til opfyldning af minens underjordiske rum, men de oplagrede mængder sidesten kan inden udløbet af dette tidsrum også anvendes i forbindelse med »naturpleje«. En del af de oplagrede sidesten kan permanent forblive på området. Kun en lille del af sidestenene, måske ca. 20%, kan anvendes til fremstilling af grus. De allerede oplagrede mængder sidesten kan ikke anvendes til fremstilling af grus, men eventuelt som opfyldningsmateriale i bølgebrydere og til niveaureguleringer.

28 Ved afgørelse af 16. juni 1999 meddelte den regionale miljømyndighed selskabet en miljøtilladelse, idet den samtidig fastsatte visse betingelser under henvisning til, at sidesten og forarbejdet sand skulle betragtes som affald undergivet godkendelsesproceduren i henhold til lov (1072/1993). I begrundelsen for sin afgørelse anførte miljømyndigheden bl.a.:

»Da de ved brydningen fremkomne rest- og biprodukter ikke som sådan umiddelbart kan anvendes eller bruges, skal de anses for affald i affaldslovens forstand.

For så vidt som rest- og biprodukterne som sådan kan genindvindes (bl.a. ved genanbringelse i minen), skal de ikke anses for affald.

Da de nævnte former for affald ikke behandles eller genindvindes i henhold til en plan, der er godkendt i henhold til lov om minedrift, er de omfattet af godkendelsesproceduren i affaldsloven.«

29 AvestaPolarit har anlagt sag til prøvelse af denne afgørelse ved Korkein hallinto-oikeus med påstand om, at alle de for tilladelsen fastsatte betingelser — der er baseret på en klassificering af sidesten og forarbejdet sand som affald og på en klassificering af stederne for deres oplagring som lossepladser — ophæves under henvisning til, at der savnedes retligt grundlag herfor. Selskabet har bl.a. anført, at sidesten og forarbejdet sand ikke er affald i henhold til § 3, stk. 1, punkt 1, i lov om affald (1072/1993), og har i denne forbindelse gjort en række argumenter gældende.

30 Under disse omstændigheder har Korkein hallinto-oikeus udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal sidesten, som fremkommer ved minedrift og/eller forarbejdet sand, som fremkommer ved forarbejdning af malm, anses for at udgøre affald som omhandlet i artikel 1, litra a), i Rådets direktiv 75/442/EØF af 15. juli 1975 om affald, som affattet ved Rådets direktiv 91/156/EØF af 18. marts 1991, når henses til følgende omstændigheder a)-d)?

a) Hvilken betydning skal der ved ovennævnte vurdering tillægges den omstændighed, at sidesten og forarbejdet sand oplagres på mineområdet

eller på dets tilstødende hjælpeområde? Har den omstændighed, at de nævnte biprodukter fra minedriften oplagres på mineområdet, på dets tilstødende hjælpeområde eller længere borte, overhovedet betydning for henførelsen under begrebet affald?

b) Hvilken betydning skal der ved vurderingen af sagen tillægges den omstændighed, at sidesten har samme sammensætning som den bjergart, af hvilken de er blevet brudt, og at sidestens sammensætning ikke ændres, uanset hvor længe eller hvorledes de oplagres? Skal forarbejdet sand, der ikke er fremkommet som resultat af en forarbejdningsproces, i denne forbindelse eventuelt vurderes på anden måde end sidesten?

c) Hvilken betydning skal der ved vurderingen af sagen tillægges den omstændighed, at sidesten er ufarlige for menneskers sundhed og miljøet, men at forarbejdet sand ifølge opfattelsen hos de myndigheder, der har kompetence til at meddele miljøtilladelser, kan opløses til stoffer, der er skadelige for sundheden og miljøet? I hvilken udstrækning skal man overhovedet lægge vægt på sidestens og forarbejdet sands eventuelle indvirkning på sundheden og miljøet ved vurderingen af, om de udgør affald?

d) Hvilken betydning skal der ved vurderingen af sagen tillægges den omstændighed, at det ikke er hensigten at ophøre med brugen af sidesten og forarbejdet sand. Sidesten og forarbejdet sand kan genbruges uden særlige forædlingsoperationer, for eksempel til understøttelse af minegange, og sidesten kan desuden anvendes til naturpleje ved ophør med minedrift. Af forarbejdet sand vil der i fremtiden med den tekniske udvikling kunne udvindes mineraler til nyttebrug. I hvilken udstrækning skal der lægges vægt på, hvor sikre planer den, der driver minen, har med hensyn til denne nyttebrug, og hvor snart nyttebrugen sker, efter at sidesten og forarbejdet sand er blevet deponeret på mineområdet eller på dets tilstødende hjælpeområde?

2) Såfremt sidesten og/eller forarbejdet sand ifølge svaret på det første spørgsmål skal anses for at udgøre affald som omhandlet i artikel 1, litra a), i Rådets direktiv, er det desuden nødvendigt at indhente en besvarelse af følgende supplerende spørgsmål:

a) Henviser udtrykket »andre bestemmelser« i affaldsdirektivets (91/156/EØF) artikel 2, stk. 1, litra b), alene til Det Europæiske Fællesskabs egne bestemmelser med hensyn til det affald, som falder uden for affaldsdirektivets anvendelsesområde, herunder ifølge nr. ii) blandt andet affald fra prospektering, udvinding, behandling og oplagring af mineralske ressourcer? Eller kan nationale bestemmelser som den i Finland gældende lov om minedrift og bekendtgørelse om affald være »andre bestemmelser« i affaldsdirektivets forstand?

b) Såfremt udtrykket »andre bestemmelser«også henviser til nationale bestemmelser, henviser udtrykket da alene til nationale bestemmelser, der allerede var i kraft på ikrafttrædelsestidspunktet for affaldsdirektiv 91/156/EØF, eller desuden til først senere udstedte nationale bestemmelser?

c) Såfremt udtrykket »andre bestemmelser« også henviser til nationale bestemmelser, fastsætter Det Europæiske Fællesskabs grundlæggende miljøbeskyttelsesbestemmelser eller affaldsdirektivets miljøbeskyttelsesprincipper da krav til de nationale bestemmelser med hensyn til niveauet for miljøbeskyttelse, som betingelse for at udelukke anvendelsen af affaldsdirektivets bestemmelser? Hvilken slags krav vil der kunne være tale om?«

Det første spørgsmål

31 Hvad angår det første spørgsmål har Korkein hallinto-oikeus allerede stillet et lignende spørgsmål i forbindelse med den sag, der gav anledning til dommen af 18. april 2002, Palin Granit og Vehmassalon Kansanterveystyön Kuntayhtymän hallitus (sag C-9/00, Sml. I, s. 3533, herefter »Palin Granit-dommen«).

32 I denne dom, der vedrørte sidesten fra et stenbrud og ikke sidesten og forarbejdet sand, der hidrører fra minedrift, fastslog Domstolen:

— En indehaver af sidesten, som hidrører fra driften af et stenbrud, skiller sig af med eller agter at skille sig af med sidestenene, når han oplagrer dem for en tidsubegrænset periode under afventning af deres eventuelle anvendelse, og sidestenene skal derfor anses for at udgøre affald i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktiv 75/442.

— Oplagringsstedet for sidesten, deres sammensætning og den omstændighed, at de ikke indebærer nogen egentlig fare for menneskers sundhed eller miljøet, forudsat dette godtgøres, er ikke kriterier, der er relevante ved afgørelsen af, om sidestenene kan anses for at udgøre affald.

33 For at nå til denne konklusion lagde Domstolen bl.a. følgende betragtninger til grund:

»22 [...] Anvendelsesområdet for begrebet affald afhænger således af, hvorledes udtrykket »skille sig af med« skal forstås (dom af 18.12.1997, sag C-129/96, Inter-Environnement Wallonie, Sml. I, s. 7411, præmis 26).

27 [...] Anvendelsen af en behandlingsform, som omhandlet i bilag II A eller bilag II B til direktivet, er [...] ikke i sig selv tilstrækkelig til, at et stof skal anses for affald.

[...]

29 [...] Domstolen har således i dom af 28. marts 1990, Vessoso og Zanetti (forenede sager C-206/88 og C-207/88, Sml. I, s. 1461, præmis 9), defineret begrebet affald således, at det ikke udelukker stoffer og genstande, der kan gøres til genstand for økonomisk genbrug. I dom af 25. juni 1997, Tombesi m.fl. (forenede sager C-304/94, C-330/94, C-342/94 og C-224/95, Sml. I, s. 3561, præmis 52), har Domstolen ligeledes præciseret, at formålet med den overvågnings- og håndteringsordning, der er indført ved direktiv 75/442, er, at den skal dække alle genstande og stoffer, som indehaveren skiller sig af med, uanset om de har handelsmæssig værdi, og om de som erhvervsmæssig aktivitet indsamles med henblik på genindvinding, videreudnyttelse eller genanvendelse.

30 Det kan således hverken ud fra det forhold, at sidestenene er genstand for en behandlingsform, som omhandlet i direktiv 75/442, eller den omstændighed, at de kan genbruges, afgøres, om sådanne sidesten er affald i direktiv 75/442's forstand.

31 Det er derimod snarere andre betragtninger, der er afgørende.

32 I præmis 83-87 i dommen [af 15.6.2000] i sagen ARCO Chemie Nederland m.fl. [forenende sager C-418/97 og C-419/97, Sml. I, s. 4475] lagde Domstolen vægt på, om stoffet er et restprodukt fra en produktion, dvs. et produkt, som man ikke som sådan har søgt at fremstille med henblik på en senere anvendelse. Som Kommissionen har anført, er produktionen af sidesten ikke Palin Granits primære målsætning. Sidestenene er kun accessoriske produkter, og selskabet søger at begrænse mængden af disse sten. Ud fra en fornuftsræsonnering er affald det, der fremkommer ved forarbejdningen af et materiale eller en genstand, og som ikke er det resultat, som direkte søges opnået ved fremstillingsprocessen.

33 Sidesten, som fremkommer ved brydning af grovsten, og som ikke er den primært tilsigtede produktion ved driften af et stenbrud, henhører således i princippet under kategorien »[r]eststoffer fra udvinding og forarbejdning af råstoffer«, som omhandlet i punkt Q 11 i bilag I til direktiv 75/442.

34 Ovennævnte analyse kunne imødegås med et argument om, at et gode, et materiale eller et råstof, der fremkommer under en fremstillingsproces eller ved brydning, hvor dette ikke er fremstillingens eller brydningens primære

formål, ikke skal anses for et restprodukt, men et biprodukt, som selskabet ikke ønsker at »skille sig af med«, jf. artikel 1, litra a), første afsnit, i direktiv 75/442, men som det efterfølgende ønsker at udnytte eller markedsføre på en for selskabet fordelagtig måde uden forudgående forarbejdning.

35 En sådan analyse ville ikke være uforenelig med målsætningen i direktiv 75/442. Der er faktisk ikke noget, der begrunder, at direktivets bestemmelser, der tilsigter bortskaffelse eller nyttiggørelse af affald, skulle omfatte materialer eller råstoffer, der som produkter har en økonomisk værdi, uanset om der sker en eller anden form for forarbejdning, og som sådan er undergivet de bestemmelser, der finder anvendelse for sådanne produkter.

36 Når henses til, at begrebet affald [...] skal fortolkes udvidende, således at de ulemper og skadelige virkninger, der er forbundet med affaldet, reduceres, kan denne argumentation imidlertid kun anvendes i relation til biprodukter, hvor der ikke blot er en mulighed for, at godet, materialet eller råstoffet vil blive genanvendt, men hvor det er sikkert, at en sådan genanvendelse vil finde sted uden forudgående forarbejdning og i forlængelse af fremstillingsprocessen.

37 Det fremgår heraf, at sandsynligheden for, at stoffet genanvendes uden forudgående forarbejdning, er et andet kriterium — ud over kriteriet om, hvorvidt et stof er et restprodukt fra en produktion — af relevans ved afgørelsen af, om et stof kan anses for affald i direktiv 75/442's forstand. Hvis en genanvendelse af stoffet ikke blot fremstår som en mulighed, men tillige økonomisk set er fordelagtig for indehaveren, vil det i høj grad være sandsynligt, at der sker en sådan genanvendelse. I en sådan situation kan det pågældende stof ikke længere anses for at være en byrde, som indehaveren søger at »skille sig af med«, men som et fuldgyldigt produkt.

38 Under hovedsagen [...] [gør] de eneste genanvendelsesmuligheder for sidesten i deres nuværende form, f.eks. til genopfyldning eller ved anlæg af havne og bølgebrydere, i de fleste tilfælde [...] det nødvendigt at foretage en oplagring, der kan være af varig karakter, hvilket er en byrde for ejeren, og kan have en skadelig indvirkning på miljøet, som direktiv 75/442 netop tilsigter at begrænse. Det er således ikke sikkert, at sidestenene vil blive genanvendt, og en genanvendelse kan kun forventes at finde sted på lang eller mellemlang sigt. Sidestenene kan således kun anses for »restprodukter fra udvinding«, som ejeren »agter eller er forpligtet til at skille sig af med«, jf. direktiv 75/442, og de henhører således under den kategori, der er omhandlet i punkt Q 11 i bilag I til nævnte direktiv.«

34 Heraf følger, at sidesten og forarbejdet sand, der fremkommer ved brydning af malm af den slags, som hidrører fra AvestaPolarits mine, først og fremmest skal betragtes som »[r]eststoffer fra udvinding og forarbejdning af råstoffer«, som omhandlet i punkt Q 11 i bilag I til direktiv 75/442 (jf. præmis 32 og 33 i Palin Granit-dommen).

35 Det skal herefter undersøges, om sådanne reststoffer skal klassificeres som affald som følge af, at deres indehaver skiller sig af med eller agter eller er forpligtet til at skille sig af med dem i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 1, litra a), første afsnit, i direktiv 75/442. Såfremt dette ikke er tilfældet, kan disse reststoffer, som AvestaPolarit har gjort gældende, klassificeres som biprodukter, der ikke er omfattet af nævnte direktivs anvendelsesområde.

36 Der skal i denne forbindelse sondres mellem dels reststoffer, der anvendes uden forudgående forarbejdning i fremstillingsprocessen for at sikre den nødvendige opfyldning af minegange, dels andre reststoffer.

37 Den førstnævnte type af reststoffer anvendes således som materiale i selve den industrielle mineproces og kan ikke betragtes som stoffer, som indehaveren skiller sig af med eller agter at skille sig af med, idet han derimod har brug for dem i sin hovedvirksomhed.

38 Det er kun i tilfælde, hvor en sådan anvendelse af nævnte reststoffer er forbudt, bl. a. af sikkerhedsgrunde eller af miljøbeskyttelseshensyn, og minegangene skal lukkes og afstives på anden måde, at indehaveren skal anses for at være forpligtet til at skille sig af med disse reststoffer, som dermed udgør affald.

39 Bortset fra dette tilfælde skal disse reststoffer ikke betragtes som affald, såfremt mineindehaveren fysisk kan identificere de reststoffer, der faktisk anvendes i minegangene, og såfremt han kan give den pågældende myndighed en tilstrækkelig garanti for en sådan anvendelse. Det tilkommer herved den pågældende myndighed at vurdere, om reststoffernes oplagring inden deres genanbringelse i minen har været af en sådan varighed, at nævnte garanti reelt ikke kan gives.

40 Reststoffer, hvis anvendelse ikke er nødvendig i fremstillingsprocessen til opfyldning af minegange, skal under alle omstændigheder i det hele betragtes som affald.

41 Dette gælder ikke kun sidesten og forarbejdet sand, hvis anvendelse til byggeri eller anden brug er usikker (jf. præmis 37 og 38 i Palin Granit-dommen), men også for sidesten, der forarbejdes til grus, idet der netop — selv om en sådan

anvendelse er sandsynlig — kræves en nyttiggørelsesoperation med hensyn til et stof, der som sådant hverken anvendes i minefremstillingsprocessen eller til det omhandlede slutformål (jf. præmis 36 i Palin Granit-dommen).

42 Dette gælder også for sidesten, der er samlet i dynger og på ubestemt tid skal forblive på stedet, eller for forarbejdet sand, der skal forblive i de tidligere bundfældningsanlæg. De pågældende reststoffer anvendes nemlig ikke i fremstillingsprocessen og kan ikke udnyttes eller forhandles på anden måde uden forudgående forarbejdning. Det drejer sig derfor om affald, som indehaveren skiller sig af med. At reststofferne eventuelt kan anvendes i forbindelse med naturpleje er kun en miljøvenlig måde at behandle dem på, men udgør ikke et led i fremstillingsprocessen.

43 Det første præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at i en situation som den, der foreligger i hovedsagen, skiller indehaveren af sidesten og forarbejdet sand fremkommet ved forædling af mineralske ressourcer hidrørende fra minedrift sig af med eller agter eller er forpligtet til at skille sig af med disse stoffer, der derfor skal betragtes som affald i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktiv 75/442, medmindre han lovligt anvender dem til nødvendig opfyldning af minegange i nævnte mine og giver en tilstrækkelig garanti vedrørende identificeringen af og den faktiske anvendelse af de stoffer, der er tiltænkt denne anvendelse.

Det andet spørgsmål

44 Med sit andet spørgsmål, litra a), ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om udtrykket »andre bestemmelser« i artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv

75/442 udelukkende henviser til fællesskabsretlige bestemmelser eller også til nationale bestemmelser, såsom visse bestemmelser i lov om minedrift og i bekendtgørelse (294/1997) om affald.

45 Henset til fremstillingen af national ret og omstændighederne i hovedsagen vil dette spørgsmål kunne fremstå som rent teoretisk. Som det fremgår af denne doms præmis 21 kræves der i henhold til lov om minedrift en tilladelse til minedrift, og ansøgningen skal vedlægges en anvendelsesplan, hvori bl.a. skal anføres, hvor produkterne og biprodukterne skal oplagres på mineområdet eller dets hjælpeområde, således at der ved behandlingen af nævnte ansøgning ud over hensynene til minedriften også kan tages hensyn til de nødvendige synspunkter med hensyn til sikkerhed og skadelige virkninger på de områder, der ligger i nærheden af minen. Som det endvidere fremgår af denne doms præmis 20 og 23 er behandling af affald fra minedrift specifikt undergivet en affaldstilladelse i overensstemmelse med artikel 9 og 10 i direktiv 75/442. Der kræves dog ikke en affaldstilladelse for ufarligt jord- og stenaffald, når behandlingen af affaldet sker i henhold til en plan, der er godkendt efter lov om minedrift. En sådan dispensationsprocedure er tillige fastsat i artikel 11 i direktiv 75/442 i de tilfælde og på de betingelser, som er anført i denne doms præmis 14. Såfremt de fremstillingsprocesser, der er godkendt i henhold til lov om minedrift, anvendes i disse tilfælde og på disse betingelser, kan de relevante bestemmelser i lov om minedrift og i bekendtgørelse (294/1997) om affald ikke betragtes som »andre bestemmelser« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442, men som foranstaltninger til gennemførelse af dette direktiv.

46 Dette synes at være en mulighed i hovedsagen. Det præjudicielle spørgsmål skal herefter undersøges i en situation, hvor en dispensation fra kravet om en affaldstilladelse indgår i en anden sammenhæng end den, der er omhandlet i artikel 11 i direktiv 75/442.

47 Artikel 2, stk. 2, i direktiv 75/442 bestemmer udtrykkeligt, at håndteringen af visse affaldskategorier kan reguleres ved særdirektiver. Det præciseres, at disse

direktiver kan indeholde specifikke særbestemmelser eller bestemmelser til supplering af bestemmelserne i direktiv 75/442. Det betyder, at Fællesskabet udtrykkeligt har forbeholdt sig muligheden for at vedtage tilpassede bestemmelser eller mere fuldstændige bestemmelser end dem, der er fastsat i direktiv 75/442 for visse affaldskategorier, der ikke er fastlagt på forhånd. På dette grundlag er f.eks. Rådets direktiv 91/157/EØF af 18. marts 1991 om batterier og akkumulatorer, der indeholder farlige stoffer (EFT L 78, s. 38), og Rådets direktiv 91/689/EØF af 12. december 1991 om farligt affald (EFT L 377, s. 20) blevet vedtaget.

48 I modsætning til det, der udtrykkeligt er fastsat for affaldskategorierne i artikel 2, stk. 1, i direktiv 75/442, er de affaldskategorier, som er genstand for særdirektiver, i henhold til denne artikels stk. 2, generelt omfattet af direktiv 75/442, også selv om der kan vedtages særbestemmelser, der på visse punkter fraviger direktivets bestemmelser og vedtages supplerende bestemmelser med henblik på at opnå en mere omfattende harmonisering af håndteringen af det omhandlede affald. Rækkevidden af de bestemmelser og regler, der er omhandlet i henholdsvis artikel 2, stk. 1, litra b), og stk. 2, i direktiv 75/442 er derfor forskellig: Ved den første type af lovgivning undtages de omhandlede affaldskategorier, som er fastlagt på forhånd, fuldstændig fra anvendelsesområdet for direktiv 75/442, mens den anden type af bestemmelser i princippet medfører, at de omhandlede affaldskategorier er omfattet af direktivet. Argumentet fremført af den tyske, den østrigske og Det Forenede Kongeriges regeringer om, at artikel 2, stk. 1, litra b), og artikel 2, stk. 2, i direktiv 75/442 bliver overflødige, såfremt det antages, at den første bestemmelse kan henvise til fællesskabsretlige bestemmelser, er således ubegrundet. I øvrigt bemærkes, at der allerede inden vedtagelsen af direktiv 91/156 var flere fællesskabsretlige bestemmelser — som generaladvokaten har henvist til i punkt 66 i forslaget til afgørelse — der regulerede håndteringen af de i nævnte artikel 2, stk. 1, litra b), omhandlede affaldskategorier.

49 Denne konstatering udelukker imidlertid ikke, at ordene »andre bestemmelser« i artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442 også, under visse betingelser (jf. denne

doms præmis 52 og 58-60) henviser til nationale bestemmelser. Det bemærkes i denne forbindelse, at når fællesskabslovgiver på dette område har en bestemt type lovgivning for øje — fællesskabsretlig eller national — kommer dette præcist til udtryk. Artikel 2, stk. 2, i direktiv 75/442 vedrører således særligt direktiver, samme direktivs artikel 2, stk. 1, vedrørte i sin oprindelige affattelse, før det blev ændret ved direktiv 91/156, særlige regler fastsat af medlemsstaterne, og artikel 2, stk. 2, litra f), i samme affattelse vedrørte særlige fællesskabsregler.

50 En sådan fortolkning er på ingen måde i strid med direktiv 75/442's formål. I direktivets oprindelige affattelse var størstedelen af affaldskategorierne i artikel 2, stk. 1, litra b), slet og ret udelukket fra dets anvendelsesområde. Det var også tilfældet i Kommissionens forslag, der til slut førte til direktiv 91/156, og som blev fremsat henholdsvis den 16. august 1988 og den 23. november 1989 (EFT 1988 C 295, s. 3, og EFT 1989 C 326, s. 7). Under hensyn til de særlige kendetegn ved det omhandlede affald kunne fællesskabslovgiver i forbindelse med vedtagelsen af direktiv 91/156 og indtil vedtagelsen af nye fællesskabsretlige bestemmelser, der er tilpasset de særlige kendetegn ved håndteringen af dette affald, have foretrukket at lade nationale bestemmelser, der er tilpasset disse særegenheder, finde anvendelse frem for at undergive affaldet den mere generelle ramme, som direktiv 75/442 udgør. For at undgå, at håndteringen af dette affald under visse omstændigheder fortsat ikke er reguleret ved nogen form for lovgivning, som det tidligere var tilfældet, valgte fællesskabslovgiver imidlertid at fastsætte en lovgivning, hvorefter direktiv 75/442 finder anvendelse, såfremt der ikke foreligger fællesskabsretlige særbestemmelser, subsidiært nationale særbestemmelser, på området.

51 De argumenter, der er fremført af den finske og den nederlandske regering samt af Kommissionen med henblik på at bestride denne fortolkning, kan ikke tiltrædes. I femte betragtning til direktiv 91/156 hedder det, at »indbyrdes afvigelser mellem

medlemsstaternes lovgivning om bortskaffelse og nyttiggørelse af affald kan påvirke miljøkvaliteten og det indre markeds funktion«, hvilket imidlertid ikke er til hinder for, at fællesskabslovgiver, såfremt en harmonisering af håndteringen af størstedelen af affaldskategorierne var nødvendig, bestemmer, at de nationale myndigheder for visse særlige affaldskategorier (slet og ret udelukket fra anvendelsesområdet for direktiv 75/442 i dets oprindelige affattelse) og indtil der vedtages fællesskabsretlige særbestemmelser, til gengæld kunne bevare muligheden for at regulere denne håndtering uden for de rammer, der er fastsat ved direktivet. Uden et sådant initiativ fra en medlemsstats side skulle denne organisere nævnte håndtering inden for disse rammer.

52 Det bemærkes imidlertid, at for at en national lovgivning kan betragtes som »andre bestemmelser« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442, der omfatter en af de i denne bestemmelse nævnte affaldskategorier, skal den nationale lovgivning ikke blot vedrøre de omhandlede stoffer og genstande, f.eks. ud fra et industrielt synspunkt, men skal indeholde præcise bestemmelser, der organiserer deres håndtering som affald i henhold til nævnte direktivs artikel 1, litra d). I mangel heraf ville håndteringen af affaldet ikke blive organiseret, hverken på grundlag af direktiv 75/442, eller på grundlag af en heraf uafhængig national lovgivning, hvilket ville være i strid med såvel ordlyden af nævnte direktivs artikel 2, stk. 1, litra b), der kræver, at affaldet som sådant er »undergivet« den nationale lovgivning, som med fjerde betragtning til direktiv 91/156, hvoraf fremgår, at »for at nå et højt miljøbeskyttelsesniveau er det nødvendigt, at medlemsstaterne ikke blot sørger for bortskaffelse og nyttiggørelse af affald, men at de også træffer foranstaltninger til begrænsning af affaldsproduktionen især ved at fremme renere teknologier og produkter, der kan genindvindes og genbruges under hensyn til eksisterende og potentielle muligheder på markedet for nyttiggjort affald«.

53 I hovedsagen tilkommer det i givet fald den forelæggende ret, såfremt den påtænker at se bort fra de nationale bestemmelser, der er vedtaget til gennemførelse af direktiv 75/442, at sikre sig, at de alternative bestemmelser i lov om

minedrift, der er gjort gældende, vedrører håndtering af mineaffald og finder anvendelse på affald hidrørende fra AvestaPolarits mine. Det kan på grundlag af sagsakterne være tilfældet for så vidt angår ufarligt jord- og stenaffald, såfremt AvestaPolarit anvender en i henhold til nævnte lov godkendt fremgangsmåde.

54 Med sit andet spørgsmål, litra b), ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442 skal fortolkes således, at »andre bestemmelser« i denne bestemmelses forstand nødvendigvis skal være trådt i kraft inden den 1. april 1993, ikrafttrædelsestidspunktet for direktiv 91/156, eller om sådanne bestemmelser også kan være trådt i kraft efter dette tidspunkt.

55 Det bemærkes, at det ikke udtrykkeligt følger af den omhandlede bestemmelses ordlyd, om den kun henviser til nationale bestemmelser, der allerede var i kraft på ikrafttrædelsestidspunktet for direktiv 91/156. Det i direktivet anvendte udtryk »allerede er undergivet andre bestemmelser« kan have såvel en materiel, som en tidsmæssig betydning. Desuden er ordet »allerede« ikke anvendt i alle sprogversioner af direktiv 75/442.

56 I henhold til artikel 5 EF handler Fællesskabet for det første på de områder, som ikke hører ind under dets enekompetence — hvilket på nuværende tidspunkt er tilfældet for miljøområdet — i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, kun hvis og i det omfang målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne og derfor, på grund af den påtænkte handlings omfang eller virkninger, bedre kan gennemføres på fællesskabsplan, og for det andet handler Fællesskabet kun i det omfang, det er nødvendigt for at nå traktatens mål.

57 Med vedtagelsen af direktiv 91/156 har fællesskabslovgiver derfor, indtil der vedtages fællesskabsretlige særbestemmelser vedrørende håndteringen af visse særlige affaldskategorier, fundet det formålstjenligt, at medlemsstaternes myndigheder bevarede muligheden for at sikre denne håndtering uden for de rammer, der er fastsat ved direktiv 75/442. Da fællesskabslovgiver ikke udtrykkeligt har udelukket, at denne beføjelse kan udøves på grundlag af nationale bestemmelser, der er udstedt efter ikrafttrædelsestidspunktet for direktiv 91/156, eller angivet retningslinjer for en sondring mellem sådanne nationale bestemmelser og nationale bestemmelser, der var i kraft inden direktivets ikrafttræden, bør artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442 fortolkes således, at »andre bestemmelser« i denne bestemmelses forstand, uden at det gør nogen forskel, kan være trådt i kraft før eller efter ikrafttrædelsestidspunktet for direktiv 91/156, nemlig den 1. april 1993.

58 Med sit andet spørgsmål, litra c), ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442 skal fortolkes således, at »andre bestemmelser« i denne bestemmelses forstand, skal opfylde særlige krav med hensyn til miljøbeskyttelse.

59 Det fremgår af denne doms præmis 52, at for at en national lovgivning kan betragtes som »andre bestemmelser« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 75/442, skal den indeholde præcise bestemmelser, der organiserer håndteringen af det omhandlede affald i henhold til nævnte direktivs artikel 1, litra d). Endvidere forpligter artikel 10, stk. 2, EF medlemsstaterne til at afholde sig fra at træffe foranstaltninger, der er egnede til at bringe virkeliggørelsen af traktatens målsætninger i fare. Hvad angår håndtering af affald af samme art ville et mærkbart forskelligt miljøbeskyttelsesniveau, alt efter om affaldet håndteres inden for eller uden for rammerne af direktiv 75/442,

kunne skade Fællesskabets målsætninger på miljøområdet, således som de er fastsat i artikel 174 EF og navnlig i direktiv 75/442. Nationale bestemmelser skal derfor forfølge de samme formål som dette direktiv og føre til et miljøbeskyttelsesniveau, der i det mindste svarer til det, der følger af foranstaltningerne til dets gennemførelse, selv om de bestemmelser, der er fastsat ved nævnte nationale lovgivning, fraviger bestemmelserne i direktiv 75/442.

60 I hovedsagen skal den forelæggende ret således i givet fald sikre sig, såfremt den påtænker at se bort fra de nationale bestemmelser, der er truffet til gennemførelse af direktiv 75/442, at de alternativt påberåbte bestemmelser i lov om minedrift fører til et i det mindste tilsvarende miljøbeskyttelsesniveau på området for håndtering af mineaffald. Der skal i denne forbindelse tages hensyn til fjerde betragtning til direktiv 91/156, hvoraf fremgår, at »for at nå et højt miljøbeskyttelsesniveau er det nødvendigt, at medlemsstaterne ikke blot sørger for bortskaffelse og nyttiggørelse af affald, men at de også træffer foranstaltninger til begrænsning af affaldsproduktionen især ved at fremme renere teknologier og produkter, der kan genindvindes og genbruges under hensyn til eksisterende og potentielle muligheder på markedet for nyttiggjort affald«, og navnlig til formålene i artikel 3, stk. 1, og artikel 4 i direktiv 75/442.

61 Det andet præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at for så vidt som en national lovgivning ikke udgør en foranstaltning til gennemførelse af direktiv 75/442 og navnlig af dets artikel 11, skal den pågældende lovgivning, uanset tidspunktet for dens ikrafttræden, betragtes som »andre bestemmelser« i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra b), som omfatter en i nævnte bestemmelse anført affaldskategori, såfremt den vedrører håndtering af nævnte affald som sådan i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i samme direktivs artikel 1, litra d), og såfremt den fører til et miljøbeskyttelsesniveau, der mindst svarer til direktivets.

Sagens omkostninger

62 De udgifter, der er afholdt af den finske, den tyske, den nederlandske, den østrigske og Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Korkein hallinto-oikeus ved kendelse af 5. marts 2001, for ret:

1) **I en situation som den, der foreligger i hovedsagen, skiller indehaveren af sidesten og forarbejdet sand fremkommet ved forædling af mineralske ressourcer hidrørende fra minedrift, sig af med eller agter eller er forpligtet til at**

skille sig af med disse stoffer, der derfor skal betragtes som affald i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i Rådets direktiv 75/442/EØF af 15. juli 1975 om affald, som ændret ved Rådets direktiv 91/156/EØF af 18. marts 1991, medmindre han lovligt anvender dem til nødvendig opfyldning af minegange i nævnte mine og giver en tilstrækkelig garanti vedrørende identificeringen af og den faktiske anvendelse af de stoffer, der er tiltænkt denne anvendelse.

2) For så vidt som en national lovgivning ikke udgør en foranstaltning til gennemførelse af direktiv 75/442, som ændret ved direktiv 91/156, og navnlig af dets artikel 11, skal den pågældende lovgivning, uanset tidspunktet for dens ikrafttræden, betragtes som »andre bestemmelser« i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra b), som omfatter en i nævnte bestemmelse anført affaldskategori, såfremt den vedrører håndtering af nævnte affald som sådan i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i samme direktivs artikel 1, litra d), og såfremt den fører til et miljøbeskyttelsesniveau, der mindst svarer til direktivets.

Puissochet Schintgen Skouris

Macken Cunha Rodrigues

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. september 2003.

R. Grass

Justitssekretær

J.-P. Puissochet

Formand for Sjette Afdeling